

Ủy Hội Sông Mê Công

Văn phòng Ban thư ký tại Phnôm Pênh (OSP)
576 National Road, #2, Chak Angre Krom,
P.O. Box 623, Phnôm Pênh, Campuchia
Tel. (855-23) 425 353. Fax (855-23) 425 363

Văn phòng Ban thư ký tại Viêng-Chăn (OSV),
Văn phòng Giám đốc điều hành Ban Thư ký
184 Fa Ngoum,
P.O. Box 6101, Viêng-Chăn, CHDCND Lào
Tel: (856-21) 263 263. Fax: (856-21) 263 264

THÔNG CÁO BÁO CHÍ

Công bố Kết quả Đánh giá Môi trường Chiến lược của Thủy điện trên Dòng chảy chính Sông Mê-kông

Viêng Chăn, Lào

Ngày 15 Tháng 10 năm 2010

Hôm nay Ủy hội Sông Mê-kông (MRC) công bố bản dự thảo cuối cùng của báo cáo Đánh giá Môi trường Chiến lược (SEA) đối với những đề xuất dự án phát triển thủy điện trên dòng chảy chính Sông Mê-kông. Trước mỗi quan tâm rất lớn đối với việc xây dựng tổng cộng 12 dự án thủy điện trên dòng chính ở Căm-pu-chia, Lào và ở biên giới Lào-Thái Lan, báo cáo SEA cân nhắc những cơ hội và những rủi ro của việc thực hiện các dự án này.

“12 bản đề xuất xây dựng thủy điện trên dòng chính với sự tham gia của các nhà phát triển khu vực tư nhân thúc đẩy MRC thực hiện một đánh giá tổng hợp về lợi ích, chi phí và tác động, bao gồm cả ảnh hưởng của những dự án đã và đang được xây dựng trên thượng lưu sông Mê-kông ở Trung Quốc. Báo cáo SEA này là một trong những báo cáo phức tạp nhất được tiến hành cho một lưu vực sông quốc tế, và đã cho thấy giá trị của việc hợp tác giữa các nước thành viên MRC trong những vấn đề rất nhạy cảm,” ông Jeremy Bird, Giám đốc điều hành Ban Thư ký Ủy hội Sông Mê-kông, nói.

Bản báo cáo được thực hiện trong vòng 14 tháng này đánh giá sâu về tác động của các dự án thủy điện trên dòng chính đến tổng thể môi trường của sông Mê-kông, đồng thời đưa ra những khuyến nghị cho các nước thành viên trong trường hợp các nước này quyết định tiến hành các dự án phát triển thủy điện như đề xuất. Báo cáo SEA cho thấy những quan điểm khác nhau của các nhóm lợi ích trong việc phát triển và bảo vệ tài nguyên lưu vực. Báo cáo SEA cũng cảnh báo về những vấn đề nghiêm trọng đồng thời cung cấp các kiến nghị và phương án để các nước thành viên thảo luận khi xem xét những lợi ích kinh tế và mối liên hệ với các vấn đề xã hội-môi trường.

“Kết quả Đánh giá Môi trường Chiến lược sẽ hỗ trợ quá trình tham vấn bắt buộc theo Hiệp định Mê-kông 1995 cho từng dự án thủy điện dòng chính trước khi quyết định có triển khai các dự án này hay không, và nếu triển khai thì sẽ triển khai trong hoàn cảnh nào. Quá trình tham vấn này vừa mới bắt đầu đối với đề xuất xây dựng đập thủy điện ở Xayaburi phía bắc Lào, đây là đề xuất đập đầu tiên trên dòng chính ở hạ lưu sông Mê-kông” ông Bird nói tiếp.

Báo cáo SEA được thực hiện bởi một nhóm ủy thác có sự cộng tác giữa các tư vấn, ban thư ký MRC, các cơ quan chính phủ của bốn nước thành viên, đại diện của xã hội dân sự, khu vực tư nhân, nhóm nghiên cứu của Trung Quốc và các nhóm lợi ích khác. Báo cáo SEA được

điều phối bởi Sáng kiến Thủy điện Bền vững (ISH), một sáng kiến liên ngành (cross-cutting) của MRC phối hợp với các chương trình khác của Ủy hội.

Báo cáo SEA phác thảo quy mô tác động có khả năng không thể phục hồi do phát triển thủy điện đối với quá trình phát triển tự nhiên, đối với nghề đánh bắt cá, đối với hệ sinh thái trên cạn, dưới nước, và đối với sinh kế của người dân, và đồng thời đưa ra một hệ chỉ số về quy mô ảnh hưởng có thể tránh được và giảm thiểu thông qua việc quy hoạch hợp lý. Bên cạnh đó, báo cáo cũng phân tích khách quan những lợi ích tiềm năng đem lại từ nguồn thủy điện khoảng 13.500 MW cho các chương trình quốc gia về tăng trưởng kinh tế, đầu tư kinh tế-xã hội và xóa đói giảm nghèo, và vấn đề giảm phát thải khí CO₂ so với các dự án thay thế khai thác nhiên liệu hóa thạch.

Các tác động phụ thuộc vào số lượng và đặc điểm của các dự án thủy điện dòng chính có thể được triển khai. Tuy nhiên, do đa phần dân nghèo tại khu vực sinh sống phụ thuộc vào nghề đánh bắt cá cho nên số lượng người bị ảnh hưởng liên quan nhiều hơn đến các nguy cơ tác động xấu lên các loài cá di cư nếu triển khai các dự án thủy điện hơn là do tác động của vấn đề tái định cư cho các nhóm cộng đồng. Hơn một triệu người sẽ chịu tác động trực tiếp hoặc gián tiếp bởi các đề xuất phát triển thủy điện nếu những kế hoạch này được tiến hành.

Nguy cơ chính được nhắc đến trong báo cáo SEA là việc cân bằng phí tổn và lợi ích giữa các nước thành viên MRC và giữa các nhóm cộng đồng. Báo cáo chỉ ra rằng các lợi ích quốc gia từ phát triển thủy điện dòng chính cần phải tính đến việc giải quyết các tác động lên những nhóm cộng đồng bị ảnh hưởng và những nhóm dễ bị tổn thương ở lưu vực. Báo cáo cũng phân tích những đề xuất phát triển thủy điện tại hạ lưu sông Mê công cùng với những tác động xuyên biên giới của số lượng ngày càng tăng các đập trên dòng nhánh trong khu vực hạ lưu sông Mê công, cũng như của một loạt các đập trên sông Lancang ở Trung Quốc.

Báo cáo SEA đưa ra bốn phương án chiến lược cho việc phát triển thủy điện dòng chính. Những lựa chọn này phân tích các dự án đề xuất trên dòng chính lần lượt từ việc “dừng toàn bộ việc phát triển đập” đến “phát triển theo xu thế thị trường”. Với tầm nhìn rộng như vậy, nhóm tư vấn thực hiện báo cáo SEA đưa ra một trong những kiến nghị chủ chốt là các nước thành viên nên cân nhắc Phương án Chiến lược 2 – “Quyết định hoãn tất cả các dự án xây dựng đập trên dòng chính trong một giai đoạn định sẵn”. Nhóm tư vấn khuyến nghị rằng do không thể đánh giá hết được mức độ và khả năng không thể phục hồi của các nguy cơ tác động trong bối cảnh một hệ thống sông phức tạp như sông Mê-kông, những quyết định về xây dựng đập trên dòng chính cần phải hoãn lại **10 năm**, đồng thời tiến hành đánh giá 3 năm một lần để đảm bảo tạo các điều kiện cần thiết nhằm tăng cường hiểu biết về các hệ thống tự nhiên cũng như tăng cường quá trình quản lý.

Báo cáo SEA nhấn mạnh những vấn đề liên quan đến việc triển khai tổng thể 12 dự án đề xuất tại lưu vực sông Mê công. Báo cáo cung cấp những tham luận cơ bản cho MRC trong việc xác định mức độ lợi ích được coi là bền vững và các ngưỡng tác động trong điều kiện tồn tại các cơ chế giảm thiểu phù hợp. MRC và các nước thành viên sẽ sử dụng những phân tích và tham luận quan trọng đã được trình bày trong báo cáo SEA và tiến hành thảo luận sâu rộng cho từng dự án cụ thể ví dụ như dự án tại Xayaburi dựa trên quy chế chính thức của MRC về tham vấn trước

-Hết-

Ghi chú cho các chủ báo:

Những quan tâm ngày càng tăng đối với phát triển trên dòng chính sông Mê-kông là do 3 dự án thủy điện ở Trung Quốc đã hoàn thành, do đó sẽ làm tăng dòng chảy vào mùa khô ở hạ lưu, từ đó làm tăng khả năng phát triển thủy điện dòng chính ở hạ lưu sông Mê-kông, cũng như tăng cường giảm lượng khí thải CO2 toàn cầu trong sản xuất điện. Trong vòng 15 năm qua, đã có rất nhiều dự án được xem xét nhưng phải mãi đến gần đây cùng với mối quan tâm ngày càng lớn của các nhà phát triển khu vực tư nhân, những kế hoạch này được thúc đẩy sang giai đoạn nghiên cứu khả thi.

MRC gồm bốn nước thành viên Campuchia, Lào, Thái Lan và Việt Nam, là một thể chế liên chính phủ có trách nhiệm hợp tác quản lý bền vững lưu vực sông Mê-kông. Để đạt được mục tiêu đó, Ủy hội xem xét tất cả các lĩnh vực, bao gồm hỗ trợ nghề cá, xác định các cơ hội cho nông nghiệp, đảm bảo tự do giao thông thủy, quản lý lũ và bảo vệ hệ sinh thái. Thêm vào đó, MRC cũng xem xét các tác động trong tương lai nếu cường độ lũ tăng lên đỉnh điểm, tình trạng hạn hán kéo dài và vấn đề nước biển dâng cùng các ảnh hưởng của biến đổi khí hậu. Thông qua việc cung cấp các khuyến nghị, MRC giúp tạo thuận lợi cho việc đối thoại rộng rãi giữa chính phủ, khu vực tư nhân và xã hội dân sự.

Để biết thêm chi tiết, vui lòng liên hệ:

- *Tiffany Hacker, Tư vấn Truyền thông, điện thoại: +(856 20) 561 20695 hoặc +856 21 263 263, số máy lẻ: 4703 (Lào) e-mail: Tiffany@mrcmekong.org*

- *Khy Lim, Cán bộ Truyền thông, điện thoại: + (855 67) 519 838 (Campuchia) e-mail: khy@mrcmekong.org.*

Website: www.mrcmekong.org